

RUNOJA

LAINANPÄIVÄNÄ

2024

SISÄLTÖ

PIDETÄÄNKÖ KESÄHÄÄT	
Tarja-Leena Kinnunen	4
VANHA RAASU	
Tarja-Leena Kinnunen	5
ASKEETIN TIE	
Jarmo Hakkarainen	6
UUDEN ALKUMERI	
Mauno Keränen	7
OUTOJEN LINTUSTEN PÄÄMÄÄRÄ	
Mauno Keränen	8
ASIJOO...	
Veli Huovinen	9
SINELLÄNI	
Veli Huovinen	10
KARKAUS	
Mirja Kananen	11
KARKAUS	
Raija Alhontaus	12
EN HALUA KARATA	
Ulla Pekurinen	13
KARKAAVIA SANOJA	
Ulla Pekurinen	14
KOITTAVIKO KARKUMATKA?	
Saara Erkamo	15
Marjatta Nyysönen	16
Marjatta Nyysönen	17
Eine Syvävirta	18
Päivi Myllynen	19
Päivi Myllynen	20
ANTAA PELON VAIN KARATA	
Mika Keränen	21
KIRJOITELMA KARKAUSPÄIVÄNÄ	
Urpo Junkkila	22

Runoja lainanpäivänä 2024

Karkaus

Runoja lainanpäivänä vuodesta 1991 lähtien

Julkaisijat :

Kainuun Kirjailijat ry

Kajaanin kaupunginkirjasto

Ulkoasu : Mika Keränen ja Ulla Pekurinen

Kopio ja rakennuspalvelu Toivanen Ky, 2024

PIDETÄÄNKÖ KESÄHÄÄT

Hanna-Liisa ja Jari
olivat jo kauan olleet vakipari
mutta Jari ei tahtonut naimisiin
ei siis mihinkään kahleisiin

mutta kun tuli karkauspäivä
niin Hanna päätti kysyä
kun tahtoi Jarin rinnalla pysyä
varataanko kirkko
ja pidetäänkö kesähäät
minä haluan päivän olla
prinsessana
mutta häät oli se
pelottava sana
jota Jari ei tahtonut kuulla
hän vastasi kierrellen ja kaarrellen
sinkkumiehen suulla

kannattaako se rahaa tuhlata
on niin isot sähkölaskut

ja niin paljon talolainaa
että pitää todella
duunia painaa
ehkä joskus myöhemmin
mutta kesällä voin ostaa sinulle
syntymäpäivälahjaksi sormuksen
oikein timanttisen

mutta kun suvi tuli
ei sormusta kuulunut
ja Hanna-Liisan vatsa
alkoi oudosti kasvaa
ja Jari katseli kauhuissaan
onpa onpa Hannalla
vatsarasvaa

ja jälleen kerran Hanna kosi
mennäänkö naimisiin
olen raskaana
se on aivan tosi
lopulta myöntyi Jari
olivathan he vakipari.

Tarja-Leena Kinnunen

VANHA RAASU

maapallo pyörii ja kiertää
sen akseli on vanha
ja se ruosteessa hiertää
nirin
narin
ei jaksa enää vanha raasu
vaikka tapissa on kaasu

joka vuosi
kuusi tuntia myöhästyy
siinä syy
syntyy ylimääräinen päivä
ja se laitetaan joka neljäs vuosi
kalenteriin
on pakko tehdä niin.

Tarja-Leena Kinnunen

ASKEETIN TIE

"Pyhät autiomaakilvoittelijat opettivat jo 300-luvulla:

Kirkon askeettinen elämä edellyttää kilvoittelijalta itsehillintää, kärsivällisyyttä, nöyryyttä, hiljaisuuden rukousta, ja lähimmäisen rakastamista.

Kilvoittelijan elämässä köyhistä huolehtiminen ja vieraanvaraisuus ovat Jumalan Hengen hedelmiä, jotka levittävät kaikkialle hyvän tekemisen tuoksua.

Askeetti rukoilee sairaiden ja ahdingossa elävien lähimmäistensä puolesta ja lohduttaa heitä Jumalassa.

Myötäeläminen toisten kärsimyksissä, toisten tuskan jakaminen ja käytännön avun antaminen ovat Jumalalle kelpaavia tekoja.

Pyhän kilvoittelijat muistuttavat ajattomasti, että ihminen joka rakastaa

vain itseään ei voi rakastaa Jumalaa.

Mitä enemmän hän ahnehtii rikkautta ja maailmallisia nautintoja, sitä enemmän häneltä puuttuu Jumalan rakkautta.

Pyhä Basileios Suuri opettaa ajattomasti: 'Kultaan kiintynyt ihminen olisi mielellään vaikka kahleissa, kunhan ne vain olisivat kullasta'

Mutta askeetti, joka näkee Jumalan rakkauden ylenpalttisena ihmisiä kohtaan, ei rakasta itseään vaan Luojaansa.

Hän kylvää oikeudenmukaisuutta ihmisten keskuuteen. Hänellä on rakastava sydän, joka antaa vähästään tarvitseville."

Jarmo Hakkarainen

UUDEN ALKUMERI

hiljaisena kummajaisena se kuoli
viileä ääni sisälläni pirstoutuen särkyi ja ääriään täynnä oleva kuusisorminen
kuva huuhtoutui ja illan sinisessä hetkessä maa humisi
ja globaali universumi suri ainoata lastaan
minä astuin varovasti uudelle mantereelle ja suloinen uusi laulu
alkoi sielussani soida
sanohan veikkoseni hilpeä: kuuletko Tuulen sointuväriinän tulisella Etelämerellä?

Mauno Keränen

OUTOJEN LINTUSTEN PÄÄMÄÄRÄ

tiheä sumu peitti vuosia sitten harmaan aavikon
oudon oloiset lintuset eivät osanneet suunnistaa silloin perille kotimaahan
ne eksyivät suureen utopiaan ja toiset aikalaiseläimet alkoivat nauraa niille
vanha kuningas silloin sanoi painavan sanasensa ja oudot lintuset
pääsivät jälleen kiinni alkuperäisestä suunnistuskohteestaan
nyt tänä päivänä ne kiittävät kuningasta ja ovat todella iloisia
siitä, että heidän anomisensa ääni otettiin todesta

Mauno Keränen

ASIJOO...

Syyvessä makaroniluatikkoa
pohtiessa päiväsä piähän
päevä-kahveesa juuvessa
Possumunkkia haukatessa
laukatessa kitiskalle
Katarrin kippeesti kivistäessä
Valleen kuppeessa kielien
hiilitabbuusa nielien
kierien kippurassaan
Siinä ne männöö kuuritkin
samalla kuuloluuritkin
Hilipeesti Hirvoskalla
Liäketokkurassa toekkaroejen
mokiesa mittakuavoella
huavoella luastareittensa
Mustelmiesa pattiloella
nirhaumiesa soella
Räkätautiesa rämmeilläkin
Syyvessäsä iltapalloosa
pottua sekä kalloosa
gruavilohesa lomassahi
Asioeta karmeesti pohtien
houkutellen ja tohtien
Salarakasta hetekalleen

Veli Huovinen

SINELLÄNI

Sinut minä sinelläni
taivas autereillain
kuiskutellen kultaistakin
kehräis kevähällä
Siellä tuntisin ahavaisen
hopehisen hangiltais
Sydämelläin aistisin
Sinut minä lainehiltain
aaltosiltain tunnen
iltaruskoin peileittäsi
katson kimmeltäsi
Siellä airoin armahani
vettes jokisuilta
Vaahtovilta vesiltäis
Sinut minä keväälleni
kesälleni kukitan
marjaseni ahomaillein
ruusuin kankaillein
Syksyjeni vaahteroille
ruskaisille soillekkain
Kimmeleilles lumien

Veli Huovinen

KARKAUS

Mihin karkasi aika
satukirjan Pekka Töpöhäntä
kumipäinen Hilkka-nukke
uintiretket naapurin tyttöjen kanssa

Tiimalasi valuu hiljalleen, mutta
eläkeläisen aika ei karkaa
se viipyilee lastenlasten leikeissä
kulkee pienten koululaisten repuissa

vinkkaa silmää kujeillen
oli ennenkin
joka neljäs vuosi

se karkauspäivä

Mirja Kananen

KARKAUS

Karkaus oudoille teille
on uhkana joskus meille.
Ei kannata periksi antaa
eikä turhia kamoja repussaan
kantaa.

Karkaus vieraisiin kyliin
monet murheet heittää syliin.
Päällekkarkaus häpeäpilkku
siitä pitkään kulkee ilkku.
On vaikea kulkea vapaasti siellä
missä anteeksianto on vahvasti
tiellä.

Ja kun kuoleman kello soi
ei karkuun juosta voi.
on mentävä nöyrästi noutajan mukaan
siitä hetkestä karkaa ei kukaan.

Siispä rehtinä tietäsi kulje,
höpö höpö hommat mielestä sulje.

Raija Alhontaus

EN HALUA KARATA

En halua karata

tähän on jäätävä

tutkittava tunnot

nieltävä pettymykset

korjattava virheet mentävä eteenpäin

elettävä hitaasti

Ulla Pekurinen

KARKAAVIA SANOJA

Joskus sanat vain karkaavat

opitut

annetut

välillä jo unohtuneet

sanat tulevat

pyytämättä

ajattelematta

ne vain tipah-

tavat

minä sanon ne sinulle

tarkoituksella

Ulla Pekurinen

KOITTAVIKO KARKUMATKA?

Kapaloinen kehossansa
sikiunessa siunaantuu,
kehittyvät aivoitukset,
kohta kulkevi koivillaan.

Taaperona tavoittelee
hyppysiinsä monenlaista,
vaara vaanivi horjuvaa,
iloissansa innokasta.

Koht on kolhut selätetty,
hoidettu haavat ja arvet,
kyynel katkera kuivattu,
oppi otettu ankara.

Kumma keho kehittyvi:
raajat pitkät, pieni mieli.
Ajatus alati sakkaa
vaik suu niin suuria suoltaa.

Nuoren näkymät synkeät;
tiuskii, torjuu tuskissansa.
Paossa ehkä parahin,
karkaus kaiketi hyvä!

Äiti, isä veloissansa

huolii jälkikasvuansa,
mieltii, mistä palkka iso,
laskuja jo vino pino.

Vanhemman vastuu vakava,
eloon eurot tienattava,
varat vankeimmat kasahan,
tässä kuussa kursittava.

Seestykö teini tolkuksi,
riuskaksi ja reippahaksi,
aulihisti auttavaksi,
väkeväs vailla vertaista?

Muistaneeko emoansa,
isäänsä iän kurittamaa,
oravanpyörän orjia,
yhteiskunnan kantajia?

Haaveet haihtuvat hetkessä,
synkkenee sydän ja mieli.
Kivenkö alla vapaus?
Sammuvi sointuva kieli.

Saara Erkamo

Minnekä viedään muisti?

Pois, pois,
tuskien kentältä pois.
Viileään lehtoon.

Mikä on hinta elon?

Seisahtaa vuorelle,
katsahtaa alas.
Pitkä on ollut tie.

Mitenkä painuvat päät?

Lasten ja lastenlasten.
Mennyttä, mennyttä kaikki.
Eilinen pois.

Mutta kuin varkain,
vuorten takaa,
kuuluu ääni,
tallella, tallella kaikki.
Itku ja nauru.

Yhä on läsnä mies.

Isä ja toveri, ystävä.
Muistojen polku hehkuu
ja kimaltaa.
Syyslehtiä täynnä.

Marjatta Nyysönen

Piirrätte minuun
tarinanne,
pehmein tai kovin liiduin
elämäni kalvolle.

Repaleisena
yritän ymmärtää
ja ottaa vastaan,

pergamentti-ihoni
haurastuneilla soluilla
ilot ja naurut
ja elämäni laulut.

Kaihoten ja kaivaten
katson
elämän alkuun,
kun kaikki olimme
valmiita,
avoimin kämmenin,
uskoen ja luottaen,
ottamaan elämän vastaan.
Mutta pitkä on tie.
Pitkospuihin kompastuu,
ellei muista
ottaa askelta
kerrallaan.

Marjatta Nyysönen

vain tuoli, kitara
ei muuta

lavan sisäseinän ovi avautuu
nuori soittaja tulee esiin
kumartaa ujosti
harvalukuiselle yleisölle

istuutuu
alkaa soittaa

näppäilee rauhallisesti
sävelet tulevat hiljaa

voimistuvat

plektra iskee kieliin

rajuilma puhkeaa
salama välähtää

tyrskyt lyövät rantakivikkoon

jyrkänteeltä irtoavat
lohkareet syöksyvät
alas rotkoon

kirkas valo ja pimeys vuorottelevat

sitten ääni vaimenee
soittaja istuu hiljaa
nousee

kumartaa ja saa suosionosoitukset

soittaa vielä
jotain

herkin sormin

kuin unessa
poistun salista

Eine Syvävirta

Minne menit
lämpö ja rakkaus,
kesäauringon ihana kimallus

Kun tulet taas esiin piilostasi,
silloin silmäni syttyvät valostasi

Minä pyydän näin keväällä nöyrästi:

Ethän karkaa enää minnekään
on talvella täällä niin ikävää,
kun harmaus silloin ei mielestä jää

Ja jos pilvet taas valosi hämärtää,
on vaikea nähdä elämää
joka pilvien takana väräjä ja
mieltä niin vaivihkaa lämmittää

Siksi pyydän:
ethän karkaa enää
minnekään

Päivi Myllynen

Hengityksen jälki on
imeytynyt ikkunaan
muodostanut siihen
läpipääsemättömän esteen,
lehtivallin

Sen edessä
maailma niiaa,
kohottaa katseensa

valmistautuu kohtaamaan
kesäiset omenapuun kukat,
terälehdet nurmikolla
kampauksesta karanneen suortuvan

Päivi Myllynen

ANTAA PELON VAIN KARATA

ei olemassa ole piilopaikkaa

jos aikoo saksen kädessä juosta

kun iskee kapulat rattaisiin

eikä kukaan tule nostamaan suosta

kuilun reunalla roikkuessaan

kun polkee kohtalon kannat sormien päälle

joutuu hetkisen itsekseen miettimään

jättääkö suksensa jäätyneelle jäälle

silloin kun antaa itsensä pudota

ja kaiken entisen kadota

pitää olla voimia

antaa pelon vain karata

Mika Keränen

KIRJOITELMA KARKAUSPÄIVÄNÄ

Jo lapsuudesta muistan kolme erilaista eläinkarkausta, joista ensimmäinen oli isot jäniskoirat. Niiden päät olivat jopa minun päätäni korkeammalla, kun katsoimme toisiamme. Koirat kuuluivat metsästysporukalla joka oli tullut ulkopuolisten vieraiden kanssa omille maille jänisjahtiin. Ilmeisesti keskipäivällä halusivat vierailla kotonani lepuuttamassa koiriaan. Jotta koirat eivät karkaa, he toivat koiransa sisälle, joten minäkin sain ensituntuman koiriin. Kyllä minun ja sisarusteni piti nousta kamarin uunin päälle turvaan, josta sitten seinänraosta näimme koirat, jotka olivat asettuneet makuulle lattialle.

Toinen kerta oli samoihin aikoihin, kun yhtenä päivänä Korvanniemen talojen hevosia tuli laukaten pihaamme. Ne olivat karanneet Niittysuolla olevasta hevosta. Muistaakseni hevosia oli neljä, tai viisi. Silloin äitimme käski meidät sisälle heti, että ette jää hevosten jalkoihin. Isämme yritti saada niistä jonkun kiinni, mutta laukkaavaa hevosta, jolla ei päässä päihtä on vaikea ottaa kiinni. Lopulta isä sai ne ahdistettua omaan hakaan, josta omistajat olivat ne hakeneet pois aikanaan.

Kolmaskin eläinkarkaus oli jonkin aikaa myöhemmin, kun Mansikkarasin lehmät, vasikat, lampaat ja sika tulivat jonossa metsäpolkua pitkin pihaamme. Myös omistajat tulivat vähän myöhemmin, kun olivat huomanneet eläinten karanneen. Naapurin emäntä Villiina suuttui isälle, kun moitti huonosta aitojen hoidosta.

Teeman mukaisia karkauksia tapahtuu myös sanan käytössä. Aina silloin tällöin sattuu, että tulee sanotuksi ja vasta sen jälkeen mietityttää mitä tulikaan sanotuksi. Omalla kohdallakin niitä on. Tässä niistä muutamia esimerkkinä.

Suomussalmella asutustilalla, tilaehtoien valvontakäytien ensimmäisillä käyntikerroilla, taloon mentyäni isäntä oli tuvassa alusvaatteisillaan istumassa pöydän äärellä. Siinä heti selvisi, että kova kuuma oli pakottanut ahkeran miehen sisälle. Siinä jotain lohtua sanoakseni totesin, eipä ulko- ja päällysvaatteet nyt kulu, sekä saat levähtääkin. Heti siinä tuli mietityksi, olinko ollenkaan sanoillani miestä lohduttanut.

Ainakin vuosikymmen myöhemmin olimme agronomin kanssa sukupolvenvaihdoksen merkeissä maatilalla, jossa suunniteltiin omistajan vaihdosta talon pojan nimiin. Investointi suunnitelmissa tuli vastaan kotieläinrakennus, joka nykyisellään oli aivan pieni ja vanha. Talon emännältä kysyttiin ajankohtaa uuden rakentamiseksi. Kun mukana oleva poika rupesi jahkailemaan, emäntä vastasi: "Tälle tilalle ei rakennete navettaa ennen kuin uusi emäntä tulee taloon" Ajattelematta enempää minä heti sanoin; Uusi emäntäkö sen navetan rakentaa. Kyllä minä heti säikähdin, mitä nyt talon emäntä meille sanoo, mutta hän oli, kuin ei olisi sanontaani kuullutkaan.

Suomussalmella maataloussihteerinä ollessani toimistooni tuli Raatteesta tuntemani viljelijä, joka siinä keskustellessamme valitti, että metsärahoilla pitää lehmia lypsättä rehua ostettaessa. Hänen tilansa tuntien sanoin, lopeta se ohran ja kauran kasvatusta ja aloita säilörehun teko. Samalta pinta-alalta sasi viljaan verrattu kaksinkertaisen rehusedon ja sitä halla vie. Silloin isäntä sanoi; "Sinä oletkin kaupan agentti, etkä viljelijän tukija. Olin ehkä liian innokas neuvomaan, jota en olisi saanut tehdä.

Urpo Junkkila

